

محل اداره
مجلس شورای ملی
شماره تلفن: ۳۳۷۴۸
روزنامه بومیه
نکته شماره ۲ ریال

بهای اشتراك
مذاكرات مجلس شورای ملی سالانه ۳۰۰ ریال
آگهی ها ۶۰۰
مذاكرات مجلس و آگهی ها ۸۰۰

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شماره ۴۰۸۹
شنبه ۲ اسفند ماه ۱۳۳۷
سال سی و نهم
شامل کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کتبی و شفاهی - صورت مشروح مذاکرات مجلس - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی

شماره مسلسل ۳۷۲
دوره نوزدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۳۷۲
صورت مشروح مذاکرات مجلس روز
یکشنبه ۲۶ بهمن ماه ۱۳۳۷

فهرست مطالب:

- ۱) طرح صورت مجلس
  - ۲) بیانات قبل از دستور - آقایان: نورالدین امامی - دکتر بیضا
  - ۳) طرح و تصویب لایحه اعطای اختیار اجرای برنامه عمرانی هفت ساله
دوم به آقای نهدت وزیر
  - ۴) تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه
- مجلس ساعت ۱۰ و نیمه دقیقه صبح ریاست آقای رضاحکمت تشکیل گردید
۱. طرح صورت مجلس
رئیس - صورت غائبین جلسه قبل قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)
غائبین با اجازه - آقایان: فرود، مسعودی، امید سالار، بهادری، دیبم، دکتر دادفر، سعیدی، مهندس فروغی، سنندجی، اورنگ، اسفندیاری، اخوان، دکتر وکیل، عباسی، بزرگ نیا، رامبد، کاظم شبیبانی، سالار بهزادی، صدرزاده، ساکینیان
غائبین بی اجازه - آقایان: دکتر طاهری، دکتر فریدون افشار، کورس، اریه، دکتر اسلان افشار، قرشی
رئیس - نسبت به صورت مجلس
- نظری نیست؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد.
۳. بیانات قبل از دستور
آقایان: نورالدین امامی، دکتر بیضا
رئیس - نطق قبل از دستور شروع میشود. آقای نورالدین امامی.
نورالدین امامی - همکاران محترم، گزارش در روز قبل دولت و اخباری که در جریان نوشته و رادیوهای مختلف چند شب است بخش کرده اند توجه دارند نمایندگانی که از طرف دولت شوروی بایران آمده بودند مراجعت کردند و سخنگوی وزارت خارجه هم علتش را گفت دیروز هم سری یک یادداشتی بمن داده شد که من تعجب میکنم از دولت که چرا اصلا می-

گذارد این چیزها چاپ و منتشر شود مگر می گذارند در روسیه شوروی سفارت ایران از این بروشور چاپ کنند جناب آقای ذوالفقاری چرا می گذارید؟ این مراودار کرده که بیایم اینجا عریضی بکنم چرا می گذارید؟ یک ملت مستقل حکم بر مقدرات خودش است هر کس توی خانه خودش آزاد است هر کس در خانه خودش کار میخواهد میکند، مهمان من است هر کس را دام میخواهد قبول میکنم دام میخواهد رد میکنم یعنی چه چرا اجازه میدید آن هم در روز روشن جلوی چشم همه مزخرف بگوید ما هم تماشا کنیم این موضوع بنده را وادار کرد که بیایم اینجا مطالب را عرض کنم یک موضوع تاریخی را با آقایان عرض کنم در دو شب ۱۳ فروردین ماه ۱۳۹۶ دوم آوریل ۱۹۱۷ یک تلگرافی از تهران مخابره میشود بر سه آقایان نمایندگان توجه بفرمائید این تلگراف تبریک برای اینست که حکومت ترور و قتلداری تزاری روسیه کنار رفته است حکومت تازه روسیه آمده است سرکار تمام رجال و برگزیدگان ایران این تلگراف را امضاء کردند اول امضاء هم از مرحوم پدرم بود (رحمة الله)

اولین کس که خریدار نوشد من بودم درست این رفتار آقایان به اول رفیق است این رفتار با اول کسی است که اصلا به آن اعتماد کرده این تلگراف اول امضایش از پدرم بود مرحوم مشیرالدوله و مرحوم مستوفی و تمام برگزیدگان ایران امضاء کرده اند ۳۰۰ امضاء دارد این تلگراف آن وقت آقاچه گفته دولت ایران می گوید ما با شما قرارداد می بندیم ۳۰ سال هر مدتی که میخواهید با اینکه خیلی خوش قول نبوده است اصلا نوشته هایش را هم خودش قبول ندارد قرارداد می بندیم رفیقیم گذشته ما هم رفت کسی را هم نمی گذاریم از خانه ما بتوجیب نگاه بکنند این هم درست، توهم رفیق مائی در خانه ما بکسی دیگر چپ نگاه نکن از این بهتر از این قرارداد بنفع ایشان بهتر آنوقت میگوید چرا قرار داد تدافعی میندی میگویم آقا تدافع را توهم میکنی معنایش یعنی چه؟ بهدم در سوم شهریور آمدی بمن هجوم کردی من بی طرفیم را اعلام کردم بچه های ما را وسط بیابان برگیار مسلسل طیاره بستنی باز گفتیم برای اینکه بایک دولت قتلداری می جنگی تمکین کردیم هیچ این ها هم کله اش را ندارم انسر رشید مادر رضائیه پرچم سفید بدستش گرفت کبست؟ امش (مهندس دهستانی - تیمسار جلالی) جلالی پرچم سفید دستش گرفته بود توی درشکه رفت خدا نگاهش دارد با کلوله توپ نصف بدنش را بردند ما این ها را کنار می گذاریم میگوئیم قرارداد تدافعی میندیم قرارداد مهم تجاوز میندیم تا ۳۰ سال دیگر هم کسی حق نگاه کردن چپ از خاک ما بظاک شما نداشته باشد با تمام این ها بنده آنوقت حق ندارم توی خانه خودم زنده بمانم چون تو برادر بزرگی و من برادر کوچک برادر کوچک حق حیات ندارد برادر کوچک نگاه بکنند و حرف حسابیتان چیست ما قرارداد تهاجم و تجاوز با کسی نمیندیم بلکه میگویم اگر کسی خواست من را بزند آقای ذوالفقاری لا اقل یک کمک من بکن آنهم نمیدانم کمک میکند پانه اینجا کی است که حرفی داشته باشد آقا من در خانه خود مستقیم آنوقت در مقابل این رطوبت و ریاس را میگویند این مزخرفات آقایان هرچی می گویند ما قسم حضرت عباس را بدار بکنیم یا دم خروس را توی جیب همه اینها را فراهوش میکنم بهلا نصرالدین گفتند طناب را بده من میخواهم از آن استفاده بکنم گفت روی طنابم از زن بهن کرده ام گفتند آخر ملا طناب را مرا بکنم است رویش از زن بهن کرد گفت اگر بهانه بخواهی این هم بهانه است من چکارش بکنم؟ من بدولت می گویم که این ورق پاره ها را پاره کنید ما مور بگذارید کنترل کنند چه

حق دارد دروغ بگوید خودش می‌گوید
 بیان تدافعی بنیاد تدافعی را خودش
 می‌گوید آنوقت نهاجمی است خدا رحمت
 کند مرحوم سیهسالار بعد آقای خانمیری
 ربك منشی داشت بنام مهذب الملك آدم
 چاق‌فند کوتاهی بود قدان زیر بقلش بود
 لوله کاغذ هم آن دستش میرفت خنده مرحوم
 سیهسالار که مراسلات و کاغذها بیکه دارند
 بنویسد در ضمن اظهار عقیده هم میخواست
 بکند مرحوم سیهسالار يك مرد عصبانی و
 زودرنج بود آخر عمرش هم این کار
 خودش را کشت این عصبانی میشد از کار
 آن منشی بهش عیب میداد و داد میداد میگردد
 منشی که بیرون می‌آمد با آن شاه‌صیقل در
 اطراف متوجه بودند میگفت این بی‌مردنوز
 از زنده دلش دست برداشته است و با من
 شوخی میکنم منجرانه بهش فحش میدادم
 ولی او قیام‌قائم بهن فحش میداد خدا بی‌مرد
 همه را حالا این‌ها میگویند بیان تدافعی
 بغداد شما جریان بغداد را به پیش می‌دهد
 مصاحبه‌های بغداد را به پیش آنوقت آن
 تدافعی بغداد را برخ ما میکشند درست
 حکایت مهذب الملك است توجه بکنید آخر
 ما چکار کنیم آخر آقایان از ما چه بخواهد
 با ما ده هوشش چه کار داریم اول دفعه که
 سفیر این‌ها آمد با ایران این سفیر اول قنصل
 بود در خوی اولین سفیر دولت شوروی در
 زمان حکومت نزار در خوی قنصل بود
 ترکی هم خوب بلد بود آمد طهران توجه
 این اعتراض مردم شده بود راجع باین ماده
 نامه اول را او نوشته است در آن نامه استدلال
 کرده معنی اش هم خیلی روشن است علت
 این بود در تمام دنیا بعد از جنگ روسها
 متفرق بودند مملکت روسیه که کمونیست
 شده‌های از روسها آنجا رفتند ترسیدند
 دولت کمونیست هم سوار بر کار نبود دول
 دیگر که ناراضی بودند اینها را یعنی
 روسهای سفیر جمع کردند ورخته کرده
 بودند در کار تبلیغات شدید میکردند و مرز
 هارا هم هنوز تحت کنترل نداشتند آقای
 ذوالفقاری بنده راجع بسن خود صحبت
 نمیکند آنوقت این دو ماده را اینجا برای
 این گذاشته‌اند که دول دیگر از این
 روسهای سفید از مرزهای ایران استفاده
 نکنند و در داخل خودشان رخنه پیدا نکنند این
 برای این بوده که در آنجا نوشته اند سرتاجا در
 مقاله نامه هانوشننده ۱ کیلومتر این بیرونه
 در وزارت خارجه است تازه اینها بعد از
 اینهمه های هوی کاغذی خودشان را هم
 قبول ندارند من چه بگویم ؟ بما میگویند
 نوی خانهات سره هم نکن نوی خانهات
 عطسه هم نکن که بی ما یا شما قرار داد
 داریم کسی مگر از خانه من بخانه شما
 می‌آید ما با هم رقیبیم کار داریم حق بازی
 هم هیچ نداریم آن چاره‌وار غارت آذربایجان
 پیش کش داد زدن مرحوم نقه‌اللام
 پیش کش قتل هام مردم هم پیش کش

نیستود حالا يك موضوع دیگر هم یاد
 رفت حالا اینها دعوی میکنند که چرا شما
 رفتید يك رفیق دیگر گرفته‌اید این
 دولت امریکارفتی شامت خوب دولت
 امریکا هم بعدالآن مرتقیم که رسید
 بسا هم درست نمیداد یا لائل مثل
 سایرین بسا هم بددهم در برادر پسران
 مرده بود برادر بزرگتر برادر کوچکتر
 امواتش را تقسیم میکرد برادر کوچکتر
 میگفت که آن گریه ملوس مومن
 بابا از آن تو آن فاطر جموش اکت
 زن از آن من از سقف تا بخش و تریا از
 آن تو از سقف خانه تا کف این خانه
 محقر از آن من وضع ما هم با امریکا
 همین است میگوید که مال تو ولی فاطر
 اکت زن مال آنها که اکت میزان دعوات
 مال آنها از سقف تا تریا از آن ما اینهم
 امریکا که بخشش را بما میدهد این هم
 جریان آنها حالا این جمله را هم عرض
 کنم یکی از ستانورهای معتبرم گمان
 میکنم که استاد جناب آقای وزیر دادگستری
 فعلی هم باشد بنده هم افتخار میکنم که
 استاد منجم بوده است مخصوصا ایشان در
 یکی از سخنرانیهای خودشان فرمایشاتی
 کردند راجع باین راجع سرعت
 کارخانه قانونگزاری و عدم احترام بقانون
 در ایران و من جمله ایشان فرمودند که
 مشروطیت بشکل کلای وارداتی بشکورت
 ایران آمده است من میخواهم عرض کنم
 که ای استاد این مشروطیت با جایبازی
 و فداکاری و از خود گذشتگی ملت ایران
 وارد شد کلای نبود که بدست خارجیها
 که آقا بهتر میشناسید با ایران بیاید اگر
 قانون در ایران اجرا نشد تصدیق جریان
 قانون است استاد محترم خودش یکی از
 پایه گذاران دادگستری هست تو را بروج
 بدست قسم میدهم حرف مائی را که امروز
 میزنی صد یکش را انجام دادی من به
 بخودم حق میدهم چون پدر گرامی من را
 با غل و زنجیر از این خانه بردند ولی آن
 موقع آقا کجا تشریف داشتید تا بدانید
 مشروطیت کلای وارداتی نیست کلای
 است که ملت ایران با خون خودش با
 جانبازی جوانهایش بدست آورده است
 چرا این موضوعات را میگویند آنهم در
 این موقع که باید مردم را تشویق بکنید
 براه راست ، صداقت ، بصیبت ، هم -
 آهنگی ، با اتفاق ، برادری بدوستی که
 مردم هم يك صداقت همه بگردانیم
 و دنبال يك کار برویم کلای صادراتی من
 دشما بودیم اگر انتخابات تعسلی بود
 بخدا اول دفعه خودت تحویل شدی من
 بدست فلک کرده پشت این تریبون از انتخاب
 تو دفاع کردم خودت خجالت کشیدی
 بیانی از اعتبارنامهات دفاع کنی همه می
 دانند اگر انتخابات تعمیلی بوده و با سر
 نزنه بوده در خودت باید جستجو کنی

نورالدین امامی - همه خواهند

آزوت میگوئی که مشروطیت ما کلامای
 وارداتی است ؟ وای بر ما چرا این جور
 فکر میکنی چرا منظران درست کار نمیکند
 و خراب شده جنبه آقایان که زمین دفتری
 که آدم راست و می است -
رئیس - آقای دکتر بیجا
دکتر بیجا - البته آقایان محترم از
 انتشار اعلامیه که از طرف مقامات شوروی
 دیر روز و بعد از آن در مجله پایتخت منتشر
 شده اطلاع پیدا کرده اند اگر صرفاً تاریخ
 کشور را را در نظر بگیریم باین اصل مسلم
 واقع میگردد که روزه و سیاست مسئولین
 وزامداران ایران در موارد مختلف روی
 این اصل استوار بوده که تا سرحد امکان از
 انجام تمهیدات خودشان شانه خالی نکرده
 و در همین زمینه بهر چه در تئوری و روابط
 بین المللی با اعلامیه و تمام قدم برداشته است
 (صحیح است) رفتی دولت و وزیر
 خارجه ایران جریانات سیاسی اخیر را در
 جلسه خصوصی مجلس شورای ملی مطرح
 نمودند در واقع این عمل خود اطراف
 و روابط دوستی و همجواری را رعایت کرده
 و تشریفات و انتبک بین المللی را محترم
 شمرده و مسائل مورد بحث را فقط با
 نمایندگان مجلس و در جلسه خصوصی
 در میان گذاشتند حی نهایت نسیف است
 یکدوات دوست و همسایه بیون کترین
 توجیه و بدون رعایت هیچگونه تشریفات
 از وضعی که پیش آمده بنفع خود تبلیغات
 کرده و با تفسیر يك جانبه واقع می -
 خواهد از آن بهره برداری نماید
 باید در ضرر داشت اگر دولت ایران با دولت
 اتحاد جماهیر شوروی در باب انعقاد قرار
 داد عدم تجاوز ویا هر نوع اقدامی منظور
 بهتر کردن روابط بین المللی بین دو تین
 حسن استقبال شان داده دلیل قطعی است
 برای دفع شبهه ارتوهات همسایه شمالی که
 درباره روابط ما با سایر دول تبلیغات عجیبی
 از طرف دولت شوروی بعمل می آید
 مقامات دولت شوروی در این اعلامیه بمثل دولت
 ایران که مبتنی بر جلب موافقت آن دولت
 برای تکمیل و استقرار روابط دوستانه
 همجواری باشد خرده گرفته و تنقید کرده است
 و در ضمن خواسته است عضویت ایران را در
 بیان بغداد تعصه نماید و حال آنکه
 دولت ایران که خود را یکی از اعضای
 باوقای بیان بغداد و داند با این اقدام خود
 ثابت و مدلل می‌سازد با آنکه دولت اتحاد
 جماهیر شوروی اینهمه در اعتراض بیان
 بغداد تبلیغ کرده و قلمقرسانی نموده است
 دولت ایران کوچکترین جنبه تهاجمی
 برای بیان بغداد قائل نبوده و بارها فراتر
 گذاشته و متقدم است که وجود این بیان
 تباین با حسن روابط ما با کشور شوروی
 ندارد تا آنجا که بقول ناشرین اعلامیه
 دولت ایران اسرار دارد که در قرار
 داد سر میانه بود که دولت اتحاد شوروی
 های مختلفی متقدم بکنند جای بسی تأسف

اندامات مربوط بشرکت ایران در
 بیان بغداد چه آن اقداماتی را که اکنون
 انجام گرفته چه اقداماتی را که در آینده ممکن
 است انجام گیرد تأیید نماید همین نیت
 دولت ایران می‌رساند که بعقیده مسئولین و
 زامداران این بیان بیان تباین با حسن
 روابط ما با کشور شوروی ندارد تا آنجا
 که بقول ناشرین اعلامیه ما ما بل هستی دولت
 همسایه شمالی به آن صحنه نگنارد . بنا
 بر این با این استدلال نباید دولت دوست
 و همسایه ما این حسن نیت دولت ایران
 را تعصه کند .
چنانکه وزیر امور خارجه ایران در
 جلسه خصوصی مجلس شورای ملی مجلس
 علنا تصریح کرده است دولت ایران از
 ابتدا با حسن نیت اصول پیشنهادت و اصلها
 بررسی و مطالعه کرده و هیچگاه از طرح
 اولیه ای که تسلیم مقامات شوروی نموده
 است عدول نکرده و تنها افزایشی که
 دولت ایران داشته روی این اصل بوده است
 که با دادا با قبول تمهیدی بتعهد بخود مله
 زند .
 متأسفانه چنانکه آقای وزیر امور
 خارجه اعلام نموده است نظر باینکه نمایندگان
 دولت شوروی با نظرات و تمهیدات
 دولت ایران موافقت نکردند مذاکرات قطع
 شد و با صراحتاً تصریح کرده اند هر گونه
 خبری جز آنچه که اظهار شده و انتشار
 یافته طبق پرونده‌های موجود در وزارت
 خارجه مقرون بحقیقت نبوده است .
 بطوریکه وزیر خارجه ایران در بیانات
 خود در دوم مجلس تأیید کردند دولت ایران
 حاضر شد تمهید نماید در قرارداد قبلی که
 دولت ایران با عدلی با یک نظامی ملی
 شوروی نخواهد داد در مقابل شوروی تقاضا
 هائی داشته که برای ایران هیچ وجه قابل قبول
 بوده و چه بسا قبل این پیشنهادت ممکن
 بود کشور ما را بجهانبان بیان شکن معرفی
 کرده و حتی وانمود کند که خدای نکرده
 ما به انجام تمهیدات خودمان متقدم نیستیم
 بفرض اینکه ما مقدم در پیشنهاد طرح
 قراردادی نیز باشیم اعلامیه منتشره مقامات
 شوروی حکایت از پیشنهادهای تازه دولت
 اتحاد جماهیر شوروی میکند که متأسفانه
 پرد از روی آن پیشنهادت در اعلامیه برداشته
 نشده است تا افکار عمومی ملت ایران بدانند
 چه نوع پیشنهادت باعث وقفه مذاکرات
 گردیده است در بعضی جاهانست رویا کاری
 با داده شده است باید از خود بی‌سیم با آنکه
 ما تمام حرکات و مسائل همجواری را با شما
 در میان گذاشتیم چه رثائی ممکن بود در این
 اقدام با عمل خود داشته باشیم ؟
چنانکه بارها گفته شده دولت و ملت
 ایران در سایه همان سیاست تاکنون هیچوقت
 بخود اجازه ندادند نگران هم نشده که چرا
 دولت همسایه ما با دولت‌های امار خود بیان
 های مختلفی متقدم بکنند جای بسی تأسف

است که دولت مقتدری مانند دولت شوروی
 اینهمه سروصدا در اطراف آن راه انداخته
 و اینهمه اظهار نگرانی میکند .
 ما سر احاطه اعلامیه میکنیم حق داریم قرار
 داد دفاعی با هر کسی بپذیریم و قرار داد حمله
 متقدم نمیکیم و بطوریکه اظهار شد در
 قرارداد های دفاعی خود هم فکر فرصت
 حمله بدولت دیگر نخواهیم داد .
 ما با تمام علاقه و حسن نیتی که برای
 برقراری روابط دوستانه همجواری داریم
 و چنانچه بارها اعلام داشته ایم دولت و ملت
 ایران به هیچ دولت خارجی اجازه دخالت
 در امور و بوطبعی سیاسی خود نخواهد داد
 بنده بعنوان يك نماینده حزب اقلیت از
 پشت این تریبون اعلام میدارم که در
 کشور ما مسائل سیاسی خارجی اکثریت
 و اقلیت وجود ندارد (صحیح است) و تمام مردم
 و نمایندگان مردم بکند و یک جهت سیاست
 خارجی دولت‌ها را تأیید مینمایند و در تقویت
 سیاستهای متفرد از هیچ اقدام فرد گذار
 نخواهیم کرد . (احسن است)
**طرح و تصویب لایحه
 اعطای اختیار اجرای
 برنامه عمرانی هفت ساله
 سوم به آقای نضت وزیر
 رئیس** - وارد دستور میشود لایحه
 مربوط با سازمان برنامه که در جلسه سیزده
 مجلس داده شد و فوریت آن تصویب شد
 مطرح قرائت میشود
(بشرح زیر قرائت شد)
 مجلس شورای ملی
 بعد از حل معض لغت و تأمین در آمد
 سرشار آن اولیای امور باین فکر توجه
 نمودند که از محل اعتبارات حاصله بایند
 علاوه بر انجام اصلاحات اجتهام ضروری
 از قبیل شهر سازی و توسعه فرهنگ و بسط
 بهداشت يك سلسله امور عمرانی و تولیدی
 صورت پذیرد تا بدین وسیله سطح زندگی
 افراد ترقی نموده و وضع اقتصادی کشور
 بهبود حاصل نماید بدین منظور لازم بود
 که برنامه صحیحی که از هر حیث متناسب
 وهم آهنگ باشد تنظیم و بوضع اجرا در
 آید . برای عملی نمودن این نظر قانون
 برنامه عمرانی هفت ساله دوم کشور
 تدوین و در اسفند ۱۳۴۱ بتصویب رسید
 و بطوریکه خاطر آقایان نمایندگان محترم
 مستحضر است با پشتیبانی کامل مرحله
 اجرا در آمد .
 با توجه باینکه اولین مرتبه بود که
 در کشور سازمانی با امور اجرای چنین برنامه
 وسیعی با دوست داشتن اعتبارات و
 اعتبارات گردیده اکنون بعد از گذشت
 نزدیک سه سال از اجرای آن و تجربیاتی
 که در این مدت بدست آمده معلوم شد که
 روند در اجراات و قبول تمهیدات متنوع
 و سنگین از طرف یک دستگاه علاوه بر آنکه
 برخلاف روح قانون و نظر اصلی بوده

رئیس - آقایان نخست وزیر

مجلس و اکثریت تصویب کردند و توضیح
 ذات اقدس شاهانه رسید و بوضع اجرا در بیاید
 بنده چون خودم همانطور که عموم مردم و
 معصوماً آقایان نمایندگان محترم مجلسین
 میدانند که آن چیزی که حقیقتاً و جوامع
 تشخص میدهد تقاضا میکند آقایان بحث
 بفرمایند و تصمصیم بگیرند انتظار داشتم
 جناب آقای دکتر حسین پیرنیا نماینده
 محترم مجلس و استاد دانشگاه با نصیحت و
 اطلاعی که در امور دارند می آمدند و
 توضیح میدادند برای اینکه همه روشن
 شوند و آقایان نمایندگان محترم هم ممکن
 است در نتیجه توضیحات و مطالب آقای
 دکتر پیرنیا روشن تر بشوند و با دقت نظر
 گرفتن این بحث و معض تصمصیم گرفته
 شود و البته جنبه ای نماینده محترم مجلس
 هستید و آگاه هستید و اطلاع دارید بنده
 صلاحیت ندارم که برای نماینده مجلس
 تکلیف روشن بکنم از این جهت خوب بود
 مطلب اینجا بررسی شود و روشن شود
 البته باین ترتیب که مصالح مملکت رعایت
 نشده بعقیده بنده درست نبود و من خیلی
 خوشوقت میشدم که اظهار لطف رعایت
 بفرمایید و مطالب را بفرمائید که هم ماروشن
 بشویم و ما هم مطالب را بگوئیم و بصرف
 اینکه من دو سگلمه بیشتر نیکو بود و مرور
 صحیح نیست تصمصیم آن ما خود جنبه ای
 است و بنده تکلیف ندارم که چیزی عرض
 کنم این لایحه که ما تقدیم مجلس شورای
 ملی کرده ای در آن جلسه آقای دکتر
 پیرنیا اینطور تعبیر فرمودند يك شخص
 میرود و شخص دیگر می آید بنده آرزوی
 توضیح دادم و حلاله هم خیلی مایل هستم
 که مقام ریاست اجازه بدهند که بنده چنه
 دقیقه ای بیشتر مزاحم شوم . بنا بر قانونی
 که هست مدیر عامل سازمان برنامه به تصمصیم
 هیئت دولت و صدور يك تصویب نامه و پس
 از آنکه فرمان اولیه حضرت همایون
 شاهنشاه شرف صدور یافت مشغول انجام
 وظیفه می‌شود پس بخواهم توضیح
 تغییر شخص نبود اگر منظور شخص بود
 برای دولت هیچ زحمتی نداشت تری مشغولیتی
 که راجع با امور مملکت دارد و در مقابل
 مجلسین باستی مشغولت خودش را عرضه
 ندارد می‌توانست با يك تصویب نامه کار
 خودش را انجام بدهد نیست که دولت يك
 امر بسیار مهم و خطیری را بعهد خودش
 گرفته است بنده اینجا باید بگویم که این
 کاری که ما بعهد گرفته ایم خیلی فداکاری
 کرده ایم و این کار آسانی نیست و
 بانهام گرفتاری هائی که دولت دارد و
 مشغولیت هائی که دارد در حقیقت يك
 مشغولیت مهم را بعهد گرفته و بنده ادعا
 می‌کنم که خیلی فداکاری کرده ایم چیز
 ساده ای نیست که آقایان تصور میفرمایند
 که روی هوی و هوس نیستیم بنده حقیقت را
 بگویم و هیچ ملاحظه ای ندارم بنده اینجا

چند قسمت راجع بسازمان برنامه را که خود آقایان تصویب فرمودید میخوانم و بهینم که نمره عمل اینطور بوده است یا نه؟ ماده ده این قانون میگوید:

۱ - برنامه عملیات با همکاری سازمان برنامه و دستگاه دولتی ذی ربط تهیه می شود.

۲ - طرح نقشه اجرایی را دستگاه دولتی با همکاری و موافقت سازمان برنامه تهیه می نماید.

۳ - اجرای عمل توسط دستگاههای دولتی با نظارت سازمان برنامه بعمل می آید. آیا هیئتطور عمل شده (بزرگ ابراهیمی - نغیر) برنامه عمرانی هفت ساله سال ۱۳۴۱ میگوید قانون برنامه عمرانی هفت ساله دوم مصوب اسفند ۱۳۳۴ است - این برنامه دارم میخوانم اما در حضور آقایان مسئولیت داریم در این مجلس که آراء آقایان بدولتها مخصوصاً با بدولت تفه کردادید و ایراد گرفتید (صمیم است) بنده حالا آدم نمیدانم کاری کردم و باز آقایان عرض میکنند و تکرار میکنند اینکار يك فداکاری است برای اینكه من هادت دارم كه كاری را كه بن بهند جانم زاهم پشت میز اذست میدهم برای اینکه وظیفه ما را نسبت بشاه و مملکت انجام میدهم (است) همه آقایان من را اینطور میشناسند اهل استراحت و گردش و تفریح نیستم بنده چند روز روی مصالح مملکت باقی نمانم ۴ - رفتم بدینتر مومی - دانم كه چه مشغول كردم چون خودم طبيب هستم ولی آقایان آدم بگم ترمیم میدهم میگویند ترمیمی هم درش نیست منتهی میگویند مرك برای مسایه است نغیر برای خودمان هم هست ولی آدم باید يك كاری هم انجام بدهد از اینجهت اینكار يك فدا كاری است آقای دکتر حسین پیرنیا تصور نفرمایند كه اینكار يك هوی و هوس است بنده اهل هوی و هوس نیستم از این جهت میخوانم قانونها را كه خود آقایان تصویب کرده اند به موقع اجرا در بیاید این گفته است كه اجرای عمل توسط دستگاههای دولتی با نظارت سازمان برنامه بنده آنروز عرض كردم كه نظر قطعی و نهائی دولت بر این است كه سازمان برنامه مثل همه جای دنیا با ایستی كه تبدیل بشود بيك دفتر فنی (صمیم است) كه در آنجا بزرگترین متخصصین داخلی اگر هم لازم باشد بزرگترین متخصصین خارجی مشغول كار و مطالعه شوند مادر داخله خودمان بهترین بسار عالیقامی داریم كه با عاقت اظهار حسرت من بهشت این تریبون مجلس اعلام می كنم كه اگر هم در بعضی موارد لازم داریم احتیاج داریم از بزرگترین متخصصین خارجی ایستفاده كنیم ما كه نمیتوانیم همه چیز را بدانییم ممكن نیست كسی در دنیا ادعا كند كه من از تمام رشتهها اطلاع دارم همه چیز را میدانیم يك مواردی هست كه ممكن است از متخصصین

خارجی استفاده كنیم. پس شدم میگویم كه سازمان برنامه باید تبدیل بشود بيك دفتر فنی كه در آنجا بهترین متخصصین داخلی و خارجی باشند طرجهای عمرانی را تهیه بكنند و بدستگاه اجرایی دولت بدهند و نظارت بكنند همانرا كه این قانون تصویب کرده چیز دیگر نخواستیم و آقایان هم تصور نفرمایند كه آنرا نه وضع فعلی سازمان اقتضا دارد نه دولت نظر دارد نه اصلاح مملکت است كه بدان تصویب این قانون آنرا بزرگ و رو بكنیم و اینكار صلاح نیست (احست) و این دولت اینكار را نمیخواهد بكنند بنده در پیشان تریبون میگویم برای اینکه خیال همه راحت باشد من كس را رئیس دولت هستم درست نمیدانم آنجا چه خبر است انشاالله كه هیچ چیزی نیست در امری نخواهم بود و این آنجا سبب و اسباب بكنم یعنی وضعیت فعلی را روشن بكنم كه چی هست و چه پروژه ای در چه مرحله ای هست و چه كاری کرده اند این را را روشن بكنیم و يك صورت مجلسی خواهم كرد كه وضعیت فعلی در این كار چه بود اگر دیدم كه وضعیت مرتب است البته نتیجه را خواهم گفت و گزارش امر را بمجلس عرض خواهم كرد و دولت در این كار دو نظر دارد يكی اینکه كارها سرعش بیشتر باشد ما در تمام مسافرتها می مسافرت میایم بود كه دولت مثلا در شهر شیراز می رود كه چه خبر است و وضع از چه قرار است بنده رفتم در كازرون وقتی وارد شدم در آنجا شهردار يك انفس باز نشسته ارزش بود كه مردم انتخابی کرده اند در ضمن این كه آنجا بودم گفتم كه سهم پول برق كازرون را دادایم بسازمان برنامه ولی الان ۶ ماه است كه مناصب اش مانده و انجام نشده است بنده در همان ضمنی كه داشت صحبت می كرد چون بنده هادت بهم یاد دارم و اهل حرف نیستم این ادعا را این جا بابت این تریبون میكنم شاید خود پسندی باشد وقتیکه داشت حرف میزد یاد داشت كردیم بسازمان برنامه تلگراف كردم كه این شهردار اینطور می گوید چرا اینطور شده است به شیراز آمدیم جواب سازمان برنامه آمد كه مناصب اینكار در ادبیه پشت مانده گذشته شده ما در ۱۷-۱۸ اردیبهشت تهران آمدیم بنده در همان شب در روزنامه كیهان دیدم كه مناصب برق كازرون گذاشته شد اما اطلاع پیدا كردم كه آقای اینجانب رسد كی کرده بود كه این پروژه دوی میز بگم از كارمندان سه چهارم امات مانده آن كارمند را تنبیه كردیم و بن كرد حالا اگر رئیس دولت نرفته بود بكارزون و آن شخص شكایت نمی كرد بنده كه گفت دستم را بگرفته بودم باید بیایند بین بگویند من كه پیغمبر نیستم باید بگویند كه فلان اخبار است من وظیفه دارم كه رسیدگی بكنم و

بیستم چرا اینطور شده است بنده در خیابان نه تلویزیون هم راه خودم دارم نه بیستم اگر دولت نرفته بود بكارزون و اگر آن شهردار نرفته بود او را این تلگراف را نكرده بودم این پروژه ایكه بنده دوی میز و د باز هم بخوبان نرفتاده بود بنده می خواهم كه اینكار سازمان برنامه سرمت پیدا كند این بگم درم اینکه از مشارج زائد جلوگیری شود و بكارزون هم معارج زائد شود این دو نکته است كه بنده در موقع كه قلم تصویب شد و بنده و شما مأموریت این كار را پیدا كرد این كار را معزوم در سازمان برنامه بكنم اینستكه عرض كردم كه این كار ۶-۷ ماه ممكن است طول داشته باشد برای اینکه دريك دستگاه باید به بعضی طوابع كه میخواهد تبدیل بشود دستگاه دیگر بكنند اینصلاح نیست كه در ظرف ۲۴ ساعت اینكار را بكنیم بنده اینرا صلاح میدانم آقایان این جا عرض می كنم كه نظر دولت همان نیست باید فعلا این دستگاه مشغول كار خودش باشد و قرارها ادامه داده خواهد شد منتظر سهم خواهم كرد كه بهتر شود و سهمی در كارها پیدا شود تا ما برسیم بآن نظری كه سازمان برنامه قانونش را خود آقایان تصویب كردید بنده هم همین را میخواهم و چیزی دیگری نمیخواهیم هم خواستهایم توضیحات را عرض آقایان محترم برسانم و عرض دیگری ندارم

پروفسور اعلم - بشرط اینکه آنها كه سبب كندی كار شده اند بیرون كنید و حزب ایرانها و مصلحتیها بیرون كنید تا درست شود.

رئیس - آقای نورالدین امام موافقت نفرمایند.

نورالدین امامی - این مشروطه كه بنده در عرض گاهی عرض می كنم مشروطه چهارم از سوم شهر بود بشرط طرف روند خیر اندیشی يك مواد مجرمانه و يك مقررات وضع کرده اند كه چون مجرمانه است اگر يك رفتی يك رفیق دیگرش خواست نصیحت كند كسی بنده را نمیشناسد بكند كه لا عمل را نكنم رفتی برادرمی او این را يك گناه غیر قابل بخشش برای آن رفیق میدانم دشمن خوبی آن رفیق میشود در حالی كه رفیق خوب آنكسی است كه نواقص و عیب رفیقش را بداند و در حضورشان بگوید و رفع مایه بكنند ولی بدبختانه این مقررات مجرمانه مخالف این دستور است تا بگویم جناب آقای دکتر هدایتی این تصبیح آقا تسبیح قشنگی نیست فردا بنده مثل دشمن خوبی ایشان می شوم (سراج حجازی اگر نرفت كه نیست بنده میدم) خود میدانم كه قشنگ است و هر چه باشد پس بیشتر برسد آقای اینجانب را من يك مرد پاك و يك خدمتگزار و يك مرد فولادین آهنین و مرد صمیم الامور در دستكار میدانم

میبوی انتصاب بكنند و يك پیشنهاد هم بنده اینجا دارم كه آنكسی را كه میخواهد بگزارند اشعار الله اگر خودت كردی من بهتر از خودت كس را نمی بینم اما كسی را برای این انتخاب كری بنده خدمت و معاونت داشته باشد كه فردا بنده از این صندلیها كندها اسباب زحمت درست میكنم معالمان كوچك ما را بگذار يك آدم لایق صمیمی را بگذار هم من فردا بگذار حضرت عباس بنده با اینکه این روزها با او هم میانه ای ندارم ولی يك آدم صمیمی است او را اینجا بگذار بعنوان معاون ولی يك آدمی بگذار از آن صندلیهای بالا آن صندلیهای بالا را برای الان بگذار

رئیس - آقای دکتر پیرنیا - بنده تصدیق میكنم كه فرمایش جناب آقای نخست وزیر صحیح بوده است و نماینده مجلس لازم است كه پشت این تریبون بطور واضح دلایل مخالفتش را با صراحت بیان بگردد و روی آنها صراحت داشته باشد و ولی این جریان متأسفانه مربوط است بلك مسائل و بلك شكولات خیلی بزرگ مملکتی كنده شخصاً صلاح ندانستم كه در جلسه علنی این موضوع مطرح شود و طبق یکی از مواد قانون اساسی همه مقام ریاست هم بخاطر دارند نمیكنم كه جلسه سری مجلس را كه رسمیت هم دارد تشكیل نفرمایند بنده دلایل مخالفت خودم را ممكن است كه آنجا بیان بكنم و این البته سه نظر و عمل نیست دولت آقایان نمایندگان محترم مجلس است و این عمل بود بنده صلاح ندانستم كه در این جلسه ای كه مربوط با موضوع است بطور مفصل بیان شود دیگر عرضی ندارم

رئیس - آقای نخست وزیر - بنده انتظار داشتم كه آقای دکتر پیرنیا كه ترفیع آرزوهای مشکل ما را حل كند ولی ایشان مشكلت بر مشكلات سابق اضافه كردند يك موضوع بسیار عادی از امور مملکت را میفرمایند كه ما مطالب سری داریم در این دولتی كدام افتخار ریاست آنرا دارم در دولت ما مطالب سری بود ندارم میدانم سری یعنی چه؟ مصالح مملکت وقتی ایجاب كند كه این تریبون را بماداند برای اینکه تمام حرفهای خودمان را بنویسیم مسائل سری یعنی چه؟ وقتی دولت تشخیص داد كه مسائل سری مملکت است می آید بعضی آقایان نمائندگان محترم در جلسات سری میسراند من استدعا میكنم كه این فرمایش را نفرمایند برای اینکه اشخاصی كه بیرون اینها بخوانند نگویند كه چه چیز هست والله حضرت عباس چیزی نیست (صمیم است) والله خیری نیست او را كنده ما نشكند چه می شود من است چه چیز سری هست هیچ چیز سری در دولت ما جنابانی كه نماینده مجلس هستند حق مسلم

شماست ولی اگر يك فرد عادی مملکت از موضوع بیرون می آید زمین نخواهد من در اختیازش میگذارم برای اینکه سری در دستكلاما وعود ندارد سری مصالح عالییه مملکت است كه آقایان نمایندگان و جناب نری دیگر با بمطالعه داشته باشند و بر نشان میرسانم ولی بشارت اجرایی مملکت سازمان برنامه است مأموریت دارد طبق قانونی كه وضع شده برای عمران و آبادی مملکت كارهایی بكنند این چه سری دارد استدعا می كنم این فرمایشات را نفرمایند اگر مطالبی دارند از جنابانی استدعا میكنم كه كنی بنده را روشن بكنند ولی پشت تریبون مجلس نفرمایند سری برای اینکه این آقایان تماشاچیهای كه اینجا نشسته اند و این روزنامه نویسانی كه نشسته اند می شنوند میگویند آقا چه خبر شده و بنده امروز اینجا بنام دولت اعلام میكنم كه در كارهای سازمان برنامه هیچ چیز سری وجود ندارد دولت هم هیچ چیز سری را جمع بكار سازمان برنامه ندارد (احست)

رئیس - پیشنهاد كلیات مذاكرات در كلیات رسیده كه قرائت بشود (شرح زیر قرائت شد)

اینجانب پیشنهاد كلیات مذاكرات در كلیات دارم -

رئیس - آقای ارباب - این لایحه ای كه مطرح است مرتب با مختارهای عمرانی است كه در سراج كشور مشغول هستند و اگر كسانی در اختیار صمیمیت كلیت تأخیر شده است اما مملکت ضرر میخورد و خیلی روشهاست مذبذبه معلوم است تا به هر چه زودتر بگفت اینكار معلوم شود روشن شود تا در انعام و افكار بیرون كونه نگرانو از آن غیر و تعال فرود بكنند امده و به تسبیح بشوند مودعه معلوم مذاكرات بمقتضی شده كانی است

رئیس - آقای سارم - بخاطر مائید **صانعی -** منتهای دولت كه در این مجلس شورای ملی افراد مختلف و متعدد جریان سازمان برنامه انتخاب کرده اند و حالا هم این لایحه آمده است و در اینجا مطرح شده است در همه وقت بمقتضی بنده در وضع سازمان برنامه این لایحه بی تأثیر نیست و بسیار هم مؤثر خواهد بود من این دانم چرا عادت کرده ای برای كارهایی كه قابل توجه نیست است بجز مملکت را نكنیم كه تضایق روشها شود و افراد ملت ایران با نذ كرات و مباحثاتی كه بسیار بیاید از بیان اوضاع با اطلاع شوند اجرا مذاكرات بعمل نیاید و آنها از جریان اوضاع مطلع نشوند بمقتضی بنده لایحه بسیار قابل توجه و مهم است و در همه رفته نسبت به آبادی و عمران و اوضاع اقتصادی كشور در آنه تأثیر خواهد داشت باین مناسبت معتمد هستم كه آقایان اجازه بفرمایند مذاكرات

جدید پیش آمد و دولتها آمدند قسمت اقتصادی را جور دیگری بمذازمه من تغییرش دادند و يك هیئت تصفیه هم درست كردند و شاید هم هنوز يك هیئت تصفیه ای باشد كه قسمت اخیر را هنوز دارد رسیدگ فرستند و سر و صورت میدهند و این كه فرمودند مطالعه كردند برای تشكيل سازمان برنامه قانون اول و قانون دوم بنده يك قسمت نگرانی داشتم كه جناب آقای نخست وزیر هر دو را توضیح دادند و آن ایستاد بسود كه فرمودند كه ما فعلا موضع سازمان برنامه دست نیوزیم تا این كه مطالعه كنیم و نتیجه مطالعه ما را اگر مطابق میل و مصلحت بود ادامه میدهم و اگر نبود تغییر میدهم ولی مطالب هست كه باید در نظر گرفته شود مخصوصاً باین گرفتاریهایی كه آقای نخست وزیر دارند توجه خواهم فرمود از موقع اجرا در آمد یعنی مجلسین تصویب كردند و بتوشیح ملوكانه رسید مسئله در شهر ستانها آن شهرستان ها و اسفالت شه ستانها يك چیزهایی است كه از پول نفت باید مردم این منتفع بشوند و برایشان باید طوری باشد كه اشكال اثری نكند كه شهردارها باید پنجاه درصد بی داند راههای ایران باید با این پول ساخته شود طوری نشود كه بگویند كه آقای نخست وزیر امر و زكارت كار سیاسی هستند گرفتار چه بودند هیئتطور كارها ساند آن ساری كه آقای نخست وزیر در نظر تصویب شد حالا رای میگیریم بود در ماده واحد آقایان موافقت فرمایند (اكثر برخاستند) تصویب شد مادامه مطرح است كسی اجازه صحبت نخواهد داشت پیشنهادات (شرح ذیل قرائت شد)

مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی این بنده نهمه زبیر را برای الحاق بماده واحده پیشنهاد میكنم .

نهمه - بخاطر بالا بردن سطح تولیدات كشاورزی و صنعتی دولت مكلف است كمیته پروژه ها و اقدامات تولیدی و عمرانی مانند سد سازی و تأسیس كارخانهجات صنعتی و مكایم كردن راسیل كشاورزی و غیره كه تا كنون در دست معالجه و اقدام و اجرا می باشد تعقیب نموده و با تأیید اعتبار آن بوقوع اجرا گذارد .

محمدرضا خزائی - دولت آبپاشی - بنده يك كاری است كه ایشان پیشنهاد

رئیس - آقای خزائی .

خزائی - همكاران معظم استحضار دارند در سال ۱۳۳۲ كه مرحوم داود وزیر ناظر ایران شد وزارت دارایی را بدو واكست تقسیم كرد بلكه قسمت اقتصادی و بلكه قسمت اداری و مالی بعد از آن این دوره اداری داشت از زمانی كه دوره دوم است

خرازی - يك دقیقه دیگر اجازه بفرمائید يك قسمت سد سازی است جهت دیگر آب و برق و اسفالت شهر استانیات قسمت دیگر کشاورزی است مکانیزه کردن کشاورزی یکی از خدماتی است که سازمان برنامه مقیم شده کرده است سال ۳۶ ما ۸۰ هزار تن گندم از امر باکالی ماخریدیم ۳۰۰ هزار تن اجازه دادند ۱۰ هزار تن هم شورویها دادند و اسرار اعلام بر اینکه کسب نداریم مقداری هم گندم موجود داریم که می توانیم صادر کنیم متوانیم به صادرات دیگر برسایم بنابراین پیشنهاد میکنم که در قسمت امور اقتصادی که اهم مطالب است و تمام دریاخانه های سرد و گرم ساخته ایجاد می کنند روی مسائل اقتصادی است هر کس می خواهد که وضع مردم را بداند خوب بشود این را بنده پیشنهاد کردم و بکنده این قسمت ها عقب نماند و نظر دیگری نداشته ام رئیس - آقای وزیر اینها را می بخالیید بفرمائید

جنرالری - با آن توضیحاتی که جناب آقای نخست وزیر دادند بنده پس می گویم

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت می شود

(شرح زیر قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد می نمایم تبصره ذیل بماده واحده اضافه شود

تبصره - دولت مکلف است ظرف دو ماه لایحه اصلاح قانونی برنامه هفت ساله دوم را برای جلوگیری از تشکیلات مکرر ایجاد نماید و در صورت امکان در این مدت در اصلاحات و تغییراتی در برنامه و اجزای کارهای اجرائی برنامه بپردازد تا حد امکان در جهت تسهیل و تسریع در اجرای برنامه و جاساس شورای ملی تقدیم نماید

رئیس - آقای عبیدی نوری

عمیدلی نوری - نظر باینکه جناب در مقدمه این مطلب را عنوان کرده بودند که منظور اساسی ایشان از لایحه این است که در اساس سازمان برنامه و جاساس شورای ملی تغییراتی در برنامه و اجزای کارهای اجرائی ایجاد نماید و در صورت امکان در این مدت در اصلاحات و تغییراتی در برنامه بپردازد تا حد امکان در جهت تسهیل و تسریع در اجرای برنامه و جاساس شورای ملی تقدیم نماید

رئیس - آقای عبیدی نوری

عمیدلی نوری - نظر باینکه جناب در مقدمه این مطلب را عنوان کرده بودند که منظور اساسی ایشان از لایحه این است که در اساس سازمان برنامه و جاساس شورای ملی تغییراتی در برنامه و اجزای کارهای اجرائی ایجاد نماید و در صورت امکان در این مدت در اصلاحات و تغییراتی در برنامه بپردازد تا حد امکان در جهت تسهیل و تسریع در اجرای برنامه و جاساس شورای ملی تقدیم نماید

شده است که بنده خودم از همین موضوع در کمیسیون ساعات شش ساعت صحبت کردم در حضور نخست وزیر و قیود گفتم که این غلط است که سازمان برنامه در کار اجرائی و خالت بگذرد توجه نشد الان بنده که گزارش آورده بودم یکی جنابعالی (خطاب به آقای نخست وزیر) فرجه فرموده بودید گزارش ما بابت ۳۶ ماه یکی هم آقای ابتهاج باز کرده در بنده در يك صفحه از گزارش دولت نوشته است که بشکافی سی میلیون واکسن تهیه کرده است يك ماه در گزارش سازمان برنامه اینقدر سرم ساخته این قدر واکسن تهیه کرده است یعنی در آن واحد این وضع ما در دولت داریم ما میخواهیم این وضع حل بشود و اصلاح بشود و سازمان برنامه با منابعی واقعی کار خودش را بکنند درات هم کار خودش را بکنند این بود که بنده از فکر خودتان استفاده کردم چون دیدم در متن ماده واحده موجود چیزی ندارد یعنی ماده واحده انتقال اختیارات است از شخص مدیر عامل بشخص نخست وزیر و هر کس از تمییز بکنند تا تکلیفش در لایحه تعیین نشده است که دولت باید در این موضوع مطالعه بکند و سازمان برنامه را تبدیل بیک دفتر نظارت فنی در برنامه بکند این بود که بنده پیشنهاد دادم که دولت مکلف است در ظرف دو ماه خلاصه معنی که بازرسان بنده موافق لایحه اصلاح قانونی برنامه هفت ساله دوم را بگذارد که از تشکیلات مکرر جلوگیری نماید و در صورت امکان در این مدت در اصلاحات و تغییراتی در برنامه بپردازد تا حد امکان در جهت تسهیل و تسریع در اجرای برنامه و جاساس شورای ملی تقدیم نماید

رئیس - آقای عبیدی نوری

عمیدلی نوری - نظر باینکه جناب در مقدمه این مطلب را عنوان کرده بودند که منظور اساسی ایشان از لایحه این است که در اساس سازمان برنامه و جاساس شورای ملی تغییراتی در برنامه و اجزای کارهای اجرائی ایجاد نماید و در صورت امکان در این مدت در اصلاحات و تغییراتی در برنامه بپردازد تا حد امکان در جهت تسهیل و تسریع در اجرای برنامه و جاساس شورای ملی تقدیم نماید

برای چیست در آنجا بگذراند راداره اند بشکافی ما و یکی که رئیس آن مهندس حق شناس است که يك روز می خواست در این مسئله بیایم بگویم و می بخالیید راداره اند با وزارت راه می گویند که می بولند در این چه حود است این وضع باید اصلاح بشود

رئیس - آقای عبیدی نوری وقت شش تا شش و نیم

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد می نمایم تبصره ذیل بماده واحده اضافه شود

تبصره - دولت مکلف است ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون سازمان جدید برنامه و دستگاهی که باید بر امور سازمان مخصوصاً امور مالی آن نظارت نماید ضمن لایحه ای تقدیم مجلس نماید

رئیس - این هم تقریباً مشابه همان پیشنهاد است و فقط در مدت یک قدری تفاوت دارد

عمیدلی نوری - بنده موافقم که مدت شش ماه باشد

رئیس - نظر آقای نخست وزیر هم خوبست معلوم بشود - حالا آقای مهندس هدایت توضیحی در این باره بفرمائید

مهندس هدایت - پیشنهاد بنده شاید بعضی قسمه هایش مشابه با پیشنهاد آقای عبیدی نوری بودی شاید همه آقایان است ولی این دستگاه سازمان برنامه همانطور که جناب آقای نخست وزیر اطلاع آقایان رسانده اند يك دستگاه مقدماتی است که الان در خدمت دولت قرار گرفته که چهار ماه چهارم چهارم سال اول میگذرد تا بداند چه دستگاهی را می خواهد ایجاد کرد و وزارت خانه ها و چه دستگاهی را امکان ندارد که ایجاد کرد و از همینها گذشته چون بنده متقدم که سازمان برنامه یکی از دستگاههای تازه است بنده در وقت دولت باید مخصوصی الان بپایر جاساس برنامه و وزارت خانه ها و دستگاههای اجرائی تهیه نمود و مجلس شورای ملی تقدیم نماید و اگر این کار شود این ماده واحده معنی دارد اگر این باشد این ماده واحده با همان تصویب نامه ای که در ماده ۱۲ قانون برنامه فعلی هست عملی میشد باینکه تصویب نامه آقای ابتهاج تغییر میکردند حالا که استعفا داده اند دیگری را هم که خود آقای نخست وزیر دارند اختیار میکنند تعیین میکنند که بجای او قرار بگیرد اما منظور این است که در اساس سازمان برنامه بشود يك دفتر فنی که هم برنامه های تولیدی و عمرانی را مطالعه میکنند و از متخصصین عالی مقام استفاده بشود و هم نظارت در آن برنامه ها داشته باشد و این آن اساسی بوده است که دولت فکر می کرده و مجلس شورای ملی هم فکر می کرده است و در برنامه هفت ساله دوم همانطور که قرائت فرمودند با اینکه این قسمت ها هست در بعضی از تصویب نامه ها در نامه های تفصیلی هست که در خاتمه عملیات اجرائی هم داده

توجه قانونی برای سازمان برنامه از تصویب آقایان خواهد گذشت که هم عملی خواهد بود و هم واقعی مقصود

رئیس - آقای نخست وزیر

نخست وزیر - بنده با پیشنهاد آقای مهندس هدایت موافقم

رئیس - که شش ماه باشد

نخست وزیر - بله شش ماه باشد

رئیس - آقای عبیدی نوری شما هم موافقت

عمیدلی نوری - بنده با شش ماه موافقم ولی پیشنهاد ایشان مختصر است با امور مالی و لایحه هم موافقم

رئیس - پیشنهاد آقای مهندس هدایت مجدداً قرائت بشود

(شرح سابق قرائت شد)

عمیدلی نوری - بنده با پیشنهاد آقای مهندس هدایت موافقم

رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای مهندس هدایت آقایانی که موافقت فرمایند

قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد

پیشنهاد دیگری است قرائت بشود

(شرح زیر قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد می نمایم تبصره ذیل بماده واحده اضافه شود

تبصره - دولت مکلف است هیئتی صلاحیت دار را برای رسیدگی بکلیه کارهای سازمان برنامه تا تاریخ تصویب این قانون تشکیل دهد و در هر ماه از تاریخ تصویب این قانون گزارش خود را از کار و وظیفه ایشان تقدیم دارد - عبیدی نوری

رئیس - آقای عبیدی نوری

عمیدلی نوری - بنده عقیده ندارم به اول مسئولیت در حال حاضر اختیارات منتقل می شود بجناب آقای نخست وزیر هیچ صورت مجلس هم تنظیم نشده است یعنی آن ستیواسیونی که جناب آقای نخست وزیر فرمودند بعمل نیامده است که تا امروز این لایحه تصویب شده است وضع سازمان برنامه در این چهار سال است وضع سازمان برنامه در این چهار سال ۴۰۰۰۰ نفر این کار را تصویب میکنند در حالی که در يك وزارت خانه بعضی شاید يك وزیر و رئیس حسابداری کافی است همین مناسب است در سال گذشته بنده نسبت به این قانون برنامه هفت ساله دوم ایراداتی داشتم که از پشت این تریبون عرض کردم و حالا هم متقدم حالا که اختیارات سازمان جناب آقای نخست وزیر تفویض میشود در وقت در آن طرف شش ماه که بگذرد متناسبی است در اختیار داشته باشد که تشکیلات جدید سازمان برنامه را ضمن لایحه ای تقدیم مجلس کند بپذیرد است که در این تشکیلات جدید امور دیگری که باید به وزارت خانه ها محول بشود و درات صلاح میدانند معلوم خواهد کرد اموری که باید در خود سازمان بماند و سازمان اجرا بکنند خواهد ماند و

برنامه بعد بهتر خواهد شد و همین جهت هم این لایحه را تصویب میکنیم ممکن است نشان داده نشود که کار سازمان برنامه بعد از این بهتر خواهد بود این است که يك تشخیص و تمیزی لازم است باینکه مطالعه ای در وضع سازمان برنامه بشود که تا بجا چه کارهایی شده است و بچه کیفیتی بود است و گزارش آن هم به مجلس داده بشود که مستعجل بشویم جناب آقای نخست وزیر هم در بیان توضیحات امروز خودشان به این مطلب تصریح فرمودند اگر این کار را بکنند بنده موافق هستم و نظری ندارم ولی اگر در مادهم باشد اشکالی ندارد حالا بنده نظر خودشان است که روشن بشود و مدت ایران باشد که وضع سازمان برنامه چیست چون بعضی ها مدعی هستند که ایشان يك مرد لاجرم مبارزی بودند نشان دادند که جلوی واچرخی ها را میگیرند بنده در يك روز نامه ای امروز يك چنین مقاله ای خواندم که يك عقیده ای است و بر عکس آن بنده عقیده دارم و عقیده ام را هم امروز در روزنامه خودم نوشته ام بعضی ها مثل ما عقیده دارند که از این پس وضع بهتر خواهد شد این است که با این بیان میباید معنی شود باید این گزارش این ستیواسیون این صورت مجلس بوجود بیاید و تاریخ فعالیت سازمان برنامه و قوانین ماباشد این مطلبی است که بنده میخواهم حالا عمل بکنیم بنده با ایشان اینها دارم و معتقد هستم هر صورت این گزارش باید داده بشود و استیواسیون بکنند اینها را باید تصویب این قانون گزارش خودتان است در حتماً خواهد کرد

رئیس - آقای عبیدی نوری

نخست وزیر - عرض کنم این نظر آقای عبیدی نوری صحیح است و دولت هم خودشان این عقیده را دارد اگر پیشنهاد هم فرموده بودند دولت خودش میبایست این کار را بکنند برای اینکه وضعیت فعلی را ما باید بدانیم که چه هست که اگر بهتر شد بگوئیم که بهترش کردیم و اگر حقیقه همین نداشت وجدان و شرافتمان ایجاب میکند که پشت همین تریبون بیانیم و بگوئیم عیبی نداشت بنده قول میدهم که اگر رسیدگی کردیم و در نتیجه عیبی نداشت پشت همین تریبون می آیم و توضیحات مفصلی میدهم که باین ترتیب هیچ عیبی نداشت و همین جهت چه جنابعالی بخواهید وجه نخواهید اینکار از نظر دولت حتماً انجام خواهد شد این است که استدعا میکنم پیشنهادتان در ایس بپذیرد

عمیدلی نوری - بنده موافقم پیشنهاد دایس می گیرم

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت می شود

(شرح زیر قرائت شد)

ریاست معظمه مجلس شورای ملی پیشنهاد می نمایم تبصره بشرح زیر اصلاح شود

تبصره - سازمان برنامه زیر نظر نخست وزیر اداره خواهد شد و دارای اختیارات و وظائف است که در قانون برنامه هفت ساله دوم کشور برای مدیر عامل پیش بینی شده است

رئیس - آقای فلیکس آقایان

فلیکس آقایان - نظر بنده این است که این اختیارات را خود جناب آقای نخست وزیر بگیرند و بپذیرد بنده با این واحد است آقایان عرض میکنم اخیراً يك مرضی پیدا شده است و این مرض این است که هر کس پیش اختیاری داده می شود و يك صلاحیتی دارد دامنه این صلاحیت را بقدری وسیع میکنند و کارش را بتمام متکلی می کنند که نمی تواند کارش را انجام بدهد برای اینکه عذری پیدا کند که من تفصیلاً کار نیستم که نتوانستم وظایف محوله را انجام بدهم می آید بگویند که من اختیار نداشتم بن اختیاری بدهم تا آن بعد کافی اختیار برای شخص که داوطلب است داده است و احتیاجی با اختیار ندارد و اما اگر جناب آقای نخست وزیر این اختیارات را بپذیرد بنده آن شخص يك مأمور و گذاری عملیات اجرائی سازمان برنامه خواهد بود یعنی همان شخص باستی باید و این امور اجرائی حکم کم تر در بعضی موارد تعویض خواهد شد ولی او این کار را نخواهد کرد جناب آقای نخست وزیر برای اینکه اگر گرفت هزار مشکل پیش می آید خودش را تصفیه نمی کنند مدیر تصفیه خودش نمی شود اما جنابعالی که بنده بشما از ادوات دارم شما هم این را دارید که این اختیاری ها که بپذیرد آنها را صلاحیت خودتان بهر يك از وزارتخانه ها یا دستگاه های اجرائی دولت بکلیت منتقل بکنید ولی بنده الان اطمینان ندارم که کسی دیگر باشد و اشکال تراشد خواهد گفت که آقایان کارها روز تمام نشده است و فلان دستگاه اجرائی در دست جهیز نیست که ما بهش تعویض بدهیم تعویض و تحول را کشت میدهند در آنچه که هست تصریح نخواهد کرد و آن شخص خودش را تصفیه نخواهد کرد بنده عرض دیگری ندارم

رئیس - چند پیشنهاد مشابه رسیده است که قرائت می شود

(شرح زیر قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد می نمایم تبصره ماده واحده بصورت زیر اصلاح شود - تبصره سازمان برنامه زیر نظر نخست وزیر اداره می شود

پیشنهاد می نمایم تبصره ماده واحده بصورت زیر اصلاح شود - تبصره سازمان برنامه زیر نظر نخست وزیر اداره می شود

مذاکره در این قانون شخصی را که مقتضی بداند به او تفویض شود تعیین نماید اختیارات و وظائفی که بموجب قانون برنامه هفت ساله دوم کشور و بخش مدیر عامل پیش بینی شده است که سازمان برنامه زیر نظر نخست وزیر اداره

تعیین نشده است که ظرفیتش چیست . شما چه میدانید چه مقدار ساختمان لازم دارید حساب معمول کارخانه های فروشنده نقشه ساختمان را تهیه میکنند این مشاور خارجی نگاه کرد دید حرف معقولی است گفت بده با بعد گفتیم شما که نمیتوانید این مشخصات را تهیه کنید بنویسید کارخانه سازنده تهیه کند ایشان نوشت داد بکارخانه سازنده مشخصات را فرستاد . . .

رئیس - آقای صارمی رعایت وقت را هم بفرمائید

صارمی - نتیجه این است که برای يك كار كوچك چهار سال گذشته و هنوز هم منتهی به نتیجه ای نشده است و از این قبیل امور زیاد است این را من بطور نمونه عرض کردم و متأسفم که بعد از اینکه رسیدگی کردیم دیدیم که این مشاور خارجی که اینقدر مورد اعتماد سازمان برنامه بود در مملکت متوجه خودش کارش عبارت از این بود که مجسمه کلمه درست میکرد و باشخص هدیّه میداده (خرازی) اغلب متخصصین خارجی اینطورند (بقایر این کار سازمان برنامه با این ترتیب شروع شده است و پول های زیادی خرج شده است و نتیجه کافی گرفته نشده است جناب آقای نخست وزیر حالا که شما قبول مسئولیت می کنید باید متوجه باشید که این دستگاه و این اوضاع باید تغییر پیدا کند و اصلاحات اساسی درش بعمل بیاید و طوری بشود که شخص شما که يك مدتی زندگانی را بخوش نامی گذرانده اید مراقبت کنید که در این کار بدنامی برایتان ایجاد نکند . کار مشکلی است و مسئولیت بزرگی را قبول میکنید بنده هرايشی داشتم چون می بینم آقایان خسته هستند . وقت هم گذشته است از ذکر آن خودداری میکنم .

رئیس - آقای دولت آبادی

دولت آبادی - دولت جناب آقای دکتر اقبال قدم بسیار مهم و مؤثری برداشته است و مسلماً به مسئولیت بسیار سنگین خودشان توجه دارند آنچه که بنده میخواهم عرض کنم و در کلیات آخر توجه ایشان را با اموری که مسلماً مورد توجهشان قرار گرفته است جلب کنم . امان میخواهم این را در پیشگاه مجلس شورای ملی بگویم و احتیاجات مردم بخصوص مردم شهرستانها را اینجا

کوشزد کنم (صبح است) روزی که آقای ابتهاج آمد سر کار و من او را مرد شایسته ای میدانم شخصاً اولین و آخرین ملاقاتی بود که بنده ایشان را در سازمان برنامه دیدم . گفتم آقای ابتهاج کارهای سازمان برنامه را در سه قسمت تقسیم کنید کارهای گذشته را بسیار بدست يك عده و هدف های عالی و نهائی را بدهید بدست عده ای که مطالعه میکنند ولی به و ائج روزمره مردم مملکت و شهرستانها با عنایت باشید متأسفانه نگذاشتند و نشد که این نقشه را اجرا کنند . ابتهاج مردیست که معتقد است که باید مطالعه کنم و کار بی مطالعه انجام ندم این عقیده او بود این وضع موجب نارضایتی مردم شد و اگر این مشکل پیش نیامده بود دولت اینگونه توجه فوری نمیکرد که با هزاران گرفتاری که دارد بیاید خودش را در زیر این بار سنگین قرار بدهد . آقایان نمایندگان شاهد و ناظرند که در پیشگاه امام حضرت همایونی بنده پیشنهادی کردم راجع بلوله کشی شهرستانها لوله کشی شهرستانها حکاری نیست که طبق اندیشه سابق سازمان برنامه با پول مردم انجام بشود یعنی پول شهرداری ها استدهائی که بنده کردم و مورد توجه هم قرار گرفت این بود که سازمان برنامه یعنی دولت حالا دیگر سازمان برنامه ای نیست بیاید اعتباری در بودجه از هواید نفت و هواید مملکت در نظر بگیرد و کلیه لوله کشی شهرستانها را بگذارند تحت اختیار دوسه شرکت سرمایه دار مطلع خارجی که در ظرف پنج شش سال انجام بدهند و در ظرف چند سال پول آن را بگیرند برای اینکه در این چنین کاری که مستلزم تأمین بهداشت مملکت است دادن سود مجاز است الان میخواهم در پیشگاه مجلس شورای ملی و با توجه با اهمیت مسئولیتی که دولت بدوش گرفته است تمنی کنم که در اولین فرصت این کار را مورد مطالعه قرار بدهند و يك اثر بزرگی در مملکت از خود بیادگار بگذارند اگر لوله کشی مملکت انجام شد بدانید یکی از بزرگترین قدم های مؤثر و حیاتی است که برای بهبود اوضاع مملکت و بهداشت مملکت برداشته میشود تمنائی که بنده دنبال این کار دارم يك توجه عاجل و آنی است

بهمان قسمت هائی که مورد توجه جناب آقای نخست وزیر بود آنجائی که یول دارند من میخواهم اسم ببرم در استان دهم چنانکه شاهد و ناظر بودم بیشتر از ۷ میل یول داده اند که هنوز سوار برشان انجام نشده است و تحت مطالعه است . خواستم استدعا کنم که هر چه زودتر مشکل مطالعات و رفت و آمدها را بردارند و آنجائائی که یول داده اند شروع کنند و اگر این کار انجام نمیشود بیایید پول شهرستانها را منت بگذارید و بس بدهید که خودشان برق بیاورند . این هرايش بنده بود مطالب زیادی ندارم آنچه آقایان محترم اینجا گفتند همه با کمال حسن نیت و از روی خیر خواهی و علاقه ای بود که بمملکت دارند امیدوارم خدا شما را توفیق بدهد که انشاء الله در این کار موفق بشوید (انشاء الله) و مردم نشان بدهید که در این مملکت کار مثبت انجام شدنی است (احسن)

رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات در کلیات اخیر رسیده است که فراتر میشود

(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم بعد از بیانات دونفر در کلیات آخر مذاکرات کافی است .

مهدی ارباب

رئیس - آقای ارباب

ارباب - آنچه لازم بود گفته شود گفته شد وقت هم رو با نقضات و آقایان هم خسته هستند این پیشنهاد را تقدیم کردم و خواستم تقاضا کنم از جناب آقای نخست وزیر به موضوع سد های اختصاصی قسم و عمل بنگاه مستقل آبیاری که چهار سال است بلا تکلیف گذاشته است و همینطور برای سیرجان و کرمان و یزد و اصفهان و کاشان و بندر عباس زودتر اقدام کنید .

رئیس - آقای نورالدین امامی مخالفید؟ بفرمائید .

نورالدین امامی - دولت در هر حال مسئول مملکت است يك قانونی آورده اند که بموجب این قانون اختیاراتی داده شده بود این را نخست وزیر میگوید بخود من بدهید این دیگر اینهمه پیشنهاد و مذاکره و کفایت مذاکره و اینها لازم ندارد مخصوصاً حالا که خرمای جهرم را هم در کار آوردند .

رئیس - خیلی ها اجازه صحبت خواسته بودند آقای مهندس جعفرودی موافقت بفرمائید .

مهندس جعفرودی - موافقت بنده از این نظر است که مجلس شورای ملی باین منظور دولت کمک کرده است و بلا یحه رأی داده است ولی ما باید انصاف را همیشه در نظر بگیریم و فکر کسانی را هم بکنیم که دامن همت بکمر می بندند و قصد دارند باین مملکت خدمت کنند بی انسانی که اینجا بطور يك طرفی شد واقفان انسان را متأثر می کند نادیده گرفتن خدمات اشخاص و مؤسسات بی انصافی است سازمان برنامه تنها در وجود شخص آقای ابتهاج متمم تر نبود ایشان يك مدیر عاملی بودند مقتدر ولی يك دستکامی است که بسبب ساری از جوانان يك و با کدامین این مملکت در آن خدمت می کنند و آزاری هم در این مملکت بوجود آورده اند که آن ها باعث افتخار است بنده خواستم این هرايش را این جاعرض بکنم و از مقام ریاست هم تشکر میکنم که به بنده اجازه دادند

رئیس - رأی گرفته می شود پس به کفایت مذاکرات در کلیات آخر آقایانی که موافقت قیام کنند (اغلب برخاستند) تصویب شد . حالا رأی نهائی گرفته میشود بمجموع لایحه آقایان موافقین قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد برای مجلس سنا فرستاده می شود آقای نخست وزیر

نخست وزیر - بنده از توجه خاصی که آقایان نمایندگان مجلس نسبت به تقاضای دولت کردند سیاست گزارم و امیدوارم که در ظل توجهات امام حضرت همایون شاهنشاهی و یشتیبانی مجلسین در این کار خطیری که بازم تکرار میکنم با فداکاری بدهد گرفته ام توفیق حاصل کنم . (انشاء الله)

۴- تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه

رئیس - جلسه را ختم میکنم جلسه آینده روز سه شنبه ۲۸ بهمن خواهد بود دستور هم اویج جاری

(مجلس يك ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت